

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 21. 9. 2011
Sayı: 57

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ve gerekçeleri ekte sunulmuştur.

Gereği bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Nurettin DEMİR
Muğla Milletvekili

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon		Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler		
Esas Komisyon		Plan ve Bütçe		
Tarih:		01 Ekim 2011		F. No: 2/83
Md.Y.	Müdür	D.Bşk.	G.Sek. Y.	Gen.Sek.
46	MR	SA	KAR	KA
BAŞKAN		M.Ş.		

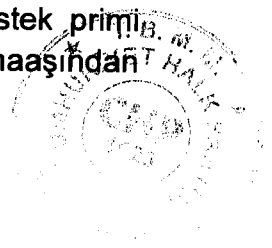

GENEL GEREKÇE

Türkiye'de emekli olduktan sonra bir şekilde ekonomik faaliyete devam eden milyonlarca vatandaşımız bulunmaktadır. Ülkemizdeki emeklilerin önemli bir bölümünü ise erken yaşta emekli olanlar oluşturmaktadır. Öyle ki 38 yaşında bayan ve 43 yaşında erkek emekli sayısı azımsanamayacak kadar çoktur. Bu bağlamda erken emeklilik, önemli bir avantaj olsa da **gerek emeklinin en üretken ve deneyiminin dorukta olduğu bir zamanda çalışma hayatından çekilmesinin ülke ekonomisinde ve istihdamda doğuracağı sıkıntılar, gerekse bağlanan emekli aylığının yeterli olmamasının vatandaşlarda yaratacağı maddi manevi sıkıntılar gibi nedenlerle "emeklilerin yeniden çalışmaya başlaması" Türkiye şartları açısından değerlendirildiğinde, kaçınılmaz bir olgudur.**

Emeklilerin yeniden çalışma hayatına dönmesinde en büyük engeli aylıklarının SGK tarafından kesilmesi teşkil etmektedir. Emeklilerden işçi statüsünde çalışanlar ile diğer **SSK (4/1-a) kapsamında çalışanların prime "esas kazançları üzerinden yüzde 30 oranında" sosyal güvenlik destek primi (SGDP) kesilmektedir.** Bu oranın sadece dörtte birini sigortalı ödemektedir. Kalan dörtte üçü ile %1 ila %6.5 arasında işin niteliğine göre değişen iş kazası-meslek hastalığı (kısa vadeli sigorta kolları) priminin tamamını bu kişileri çalıştıran işveren ödemektedir. Emekli olduktan sonra işçi olarak çalışmaya başlayanların, **sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaları halinde** emekli maaşlarında herhangi bir kesinti olmaz. İşçi olarak çalıştıkları işyerinden ödenen ücret üzerinden %7,5 işçi payı ve %22,5+Kısa Vadeli Sigorta kolu primi de işveren payı olarak sosyal güvenlik destek primi alınmaktadır. Örneğin bir işyerinde çalışmaya başlayan emekliye aylık brüt 1000 TL ödenecekse, bu durumda emeklinin ödeyeceği SGDP Primi 75 TL olacaktır. Bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanların prim ödeme yükümlüsü bunların işverenleridir. Örneğimizdeki emekliyi çalıştıran işveren ise kalan yüzde 22,5 prim hissesi ile kısa vadeli sigorta kolları primini ki bunun da 2,5 olduğunu varsayarsak işverenin de 250 TL prim ödemesi gerekecektir.

01.01.2000-30.09.2008 döneminde, Bağ-Kur'dan emeklilik aylığı bağlananların Bağ-Kur Kanunu kapsamında ticari veya serbest meslek faaliyetlerine devam etmeleri veya daha sonra yeniden işe başlamaları durumunda sosyal yardım zammı dahil olmak üzere her bir ay için (çalışmalarına son verdikleri ay dahil) %10 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilmekteydi. 30.09.2008 tarihinden önceki uygulamada Bağ-Kur dışındaki diğer sosyal güvenlik kurumlarından (SSK, T.C. Emekli Sandığı ve Banka- Sigorta Şirketi- Oda ve Borsa sandıklarından) emekli aylığı alan ve Bağ-Kur Kanunu kapsamında ticari veya serbest meslek faaliyetlerini devam etmeleri veya daha sonra yeniden işe başlamaları durumunda, çalışmaya başladıkları ayı takip eden aybaşından itibaren çalışmalarının sona erdiği ay dahil, Bağ-Kur Kanunu'na göre belirlenen 12'nci gelir basamağının %10'u oranında destek primi ödemeleri gerekiyordu. Yani, eğer Bağ-Kur emeklisiyse emekli maaşından

kesiliyordu, SSK veya Emekli Sandığı emeklisi ise kendisinin Bağ-Kur Kanunu'na göre belirlenen 12'nci gelir basamağının %10'u oranında destek primi ödemesi gerekiyordu.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile sosyal güvenlik sistemi tek çatı altında toplanmıştır. Yeni kanunla Bağ-Kur sigortalılarının prim tutarının tespitinde kullanılan basamak sistemi kaldırılmış 4b kapsamına giren sigortalıların da gelir beyanı üzerinden prim ödeyebilme esası getirilmiştir. Sosyal güvenlik reformunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden itibaren ticari veya serbest meslek faaliyetlerini devam ettirenlerin sosyal güvenlik destek primi emekli maaşından kesilmektedir. Bağ-Kur'dan emekli aylığı alanlarla, Bağ-Kur dışındaki SSK, T.C. Emekli Sandığı ve Banka-Sigorta Şirketi-Oda ve Borsa sandıklarından emekli aylığı alanların SGK'dan almakta oldukları emekli aylıklarından 2011 yılından itibaren %15 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilmektedir.

Tarımsal faaliyetlerde kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar hariç diğer Bağ-Kur (4/1-b) kapsamında çalışmaya başlayanların sosyal güvenlik destek primleri, almakta oldukları yaşlılık ve malullük aylıklarından kesilmektedir. **01.10.2008 yılından önceki uygulama ile 01.10.2008 yılından sonraki uygulama karşılaştırıldığında**, çalışan emekli aylıklarından kesilen %10 tutar, her yılın Ocak ayında bir puan arttırılarak 2009 yılında emekli aylıklarının %13'ü oranında iken 2010 yılında %14 olmuş, 2011 yılı ve daha sonraki yıllar için %15'e ulaşmıştır. Yani zaten emekliyi hem olası cezai durumlar ve reel gelirlerindeki düşüş anlamında mağdur eden %10 kesinti, bu yıl ve önümüzdeki yıllar itibariyle %15'e yükselmiş durumdadır.

01.10.2008 'den önce uygulama:

4-1(b) Kapsamında çalışan 1479 sayılı Kanununa tabii olanlardan mülga Ek 20 nci maddesine göre Sosyal güvenlik Destek Primi;

1479 sayılı yasa kapsamında yaşlılık aylığı bağlananlardan, 24 üncü maddenin (I) numaralı bendinde belirtilen çalışmalarına devam edenlerin veya daha sonra çalışmaya başlayanların, sosyal yardım zammı dahil tahakkuk eden aylıklarından, aylığın bağlandığı veya tekrar çalışmaya başlanıldığı tarihi takip eden aybaşından itibaren, çalışmalarının sona erdiği ay dahil % 10 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilir. Aylıklarından sosyal güvenlik destek primi kesilmesi gerekenlerden, bu Kanunun yayımlandığı tarihten önce aylık bağlananlar Kanunun yayımını, daha sonra tekrar çalışmaya başlayanlar ise çalışmaya başladıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren üç ay içinde Kuruma yazılı bildirimde bulunmak zorundadırlar. Bu süre içinde Kuruma yazılı bildirimde bulunmayanlardan sosyal güvenlik destek primi, gecikmeli bildirimde bulunulan veya Kurumca tespit edilen tarihe kadar 53 üncü maddeye göre hesaplanacak gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir. Birikmiş sosyal güvenlik destek primi ve gecikme zamlarının ödenmemesi halinde aylıklardan yapılacak kesintiler aylık tutarının % 25'ini geçemez. (22/1/2004-5073/15 md)

1479 sayılı Kanunun dışında diğer kanunlarına göre(SSK,Emekli Sandığı,Banka ve Odalar,Borsalardan) yaşlılık ve malullük aylığı bağlananlardan, 24 üncü maddenin (I)

numaralı bendinde belirtilen kapsamda çalışmaya başlayanlar, çalışmaya başladıkları ayı takip eden ay başından itibaren, çalışmalarının sona erdiği ay dahil, bu Kanunun 50 nci maddesine göre belirlenen on ikinci gelir basamağının %10'u oranında sosyal güvenlik destek primi öderler. Sosyal güvenlik destek primi ödemesi gerekenlerden bu Kanunun yayım tarihinden önce aylık bağlananlar Kanunun yayımını, daha sonra tekrar gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar ise mükellefiyetin başladığı tarihi takip eden aybaşından itibaren üç ay içinde Kuruma yazılı bildirimde bulunmak zorundadırlar. Bu süre içinde Kuruma yazılı bildirimde bulunmayanlar ile Kurumca tespit edilemeyenlerden sosyal güvenlik destek primi, 53 üncü maddeye göre hesaplanarak tahsil edilir.(22/1/2004-5073/15 md)

Sosyal güvenlik destek primi ödenmiş süreler, bu Kanuna göre sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez, ödenen primler 39 uncu madde hükmüne göre toptan ödeme olarak iade edilmez ve bu sürelerle ilgili olarak 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

Bu bağlamda 5510 sayılı yasadan önce Gelir vergisi mükellefleri ya da sermaye şirketi ortakları hakkında çalışmalarına devam edenlerin veya daha sonra çalışmaya başlayanların, sosyal yardım zammı dahil tahakkuk eden aylıklarından, aylığın bağlandığı veya tekrar çalışmaya başlanıldığı tarihi takip eden aybaşından itibaren, çalışmalarının sona erdiği ay dahil % 10 oranında sosyal güvenlik destek primi kesiliyordu.1479 sayılı Kanunun 50 nci maddesine göre belirlenen on ikinci gelir basamağının %10'u oranında sosyal güvenlik destek primi ödemeleri gerekiyordu.

01.10.2008'den sonra uygulama:

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 1479 sayılı Kanunun söz konusu ek 20 nci maddesi yürürlükte kaldırılmış olup; 01.10.2008 tarihinden önce sigortalı olanlardan yaşlılık aylığı almakta iken 4/1-(b) kapsamında çalışanların (tarımsal faaliyetlerde kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar hariç) almakta oldukları aylıklarından 01.10.2008 tarihinden itibaren % 12 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilecek, bu oran yukarıda belirtildiği gibi her yıl Ocak ayında 1 puan artırılarak en son 2011 yılında % 15 olacaktır, kesilecek bu miktar ilgili yılın Ocak ayında 4/1-(b) kapsamındakilere ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamayacaktır.

506 sayılı Kanuna göre yaşlılık aylığı almakta iken, serbest avukat veya noter olarak çalışmalarını sürdürenler hakkında da aynı hükümler uygulanacaktır.

Bunlarda da sosyal güvenlik destek primi ödenmiş veya bildirilmiş süreler, Kanuna göre sigortalılık süresinden sayılmayacak, hizmet birleştirmesi kapsamına girmeyecek, bu primlerle ilgili olarak toptan ödeme yapılmayacak, ayrıca bunların da tercih hakları söz konusu olup, çalışmaya başladığı için yaşlılık aylığı kesilenler, istediklerinde tercihlerini sosyal güvenlik destek primine tabi olma yönünde, sosyal güvenlik destek primine tabi olanlar ise istediklerinde tercihlerini tüm sigorta kollarına tabi olma yönünde değiştirebileceklerdir.

-01/10/2008 tarihinden önce1479 sayılı Kanuna göre ise yaşlılık aylığı almakta olanlardan anonim şirketin kurucu ortağı olup yönetim kurulu üyeliği bulunmayan ve sosyal güvenlik

destek primi kesilenlerden 01/10/2008 tarihinden sonra sosyal güvenlik destek primi kesilmeyecektir. (2009/37 Sayılı Genelge)

-5434 sayılı Kanuna göre emekli aylığı almakta iken 2008 yılı Ekim ayı başından önce serbest avukatlık ile noterlik mesleğini yapanlardan sosyal güvenlik destek primi kesilmeyecektir. (2009/37 Sayılı Genelge)

Değerlendirme:

1479 sayılı Kanuna tabi olanlar ve SSK,Emekli Sandığı,Diğer Sandıklardan emekli olanlar Gelir Vergisi veya Sermaye şirketi ortağı iseler 2004 yılından itibaren SGDP ödemek ile mükellef oldular.Bu mükellefliklerinde ise en yüksek 12'inci basamağın %10'unu geçmeyecek oranda destekleme primi alınacaktır.

Reform yasası ile 1.10.2008'den önce 1479 sayılı yasaya tabi olanlar yada 1479 sayılı yasaya tabi olmadan diğer sosyal güvenlik kurumlarından yaşlılık aylığı alanlar gelir vergisi veya sermaye şirketi ortağı olurlarsa 2011 yılından itibaren %15 oranında SGDP ödeyeceklerdir.Ödeyecekleri miktar yılın Ocak ayında 4/1-(b) kapsamındakilere ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamayacaktır

Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan emekli olanlardan kesilen SGDP, Bağ-Kur emeklilerinin aylığından her ay kesilmektedir. Diğer kurumlardan emekli olanların emekli aylıklarından ise Sosyal Güvenlik Destek Primi aylık kesilmeyip ilgili kurum tarafından esnaf ve sanatkârlardan toplu olarak tahsiline gidilmektedir. **Sosyal güvenlik destek primi SSK'lı olarak çalışanlar için farklı, bağımsız çalışanlar için farklıdır.** Emekli kişileri SSK'lı olarak çalıştıran iş yerleri, genelde bu durumun ve yasal prosedürün farkındadırlar.

Ancak, emekli olduktan sonra bağımsız çalışan kişiler ise ya ilgili mevzuatı bilmediklerinden ya da çevreden yanlış yönlendirme sonucu kendilerini (önceden Bağ-Kur'a şimdi ise SGK'ya) Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirmemektedirler. Bu nedenle aylıklarından sosyal güvenlik destek primi kesilmemektedir. 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren yaşlılık ve malullük aylıklarından süresinde kesilmeyen sosyal güvenlik destek primi borçları için **gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmaktadır.** Emeklilerden zamanında kesilmeyen bu SGDP her ay işleyen faiziyle, üst üste birikip gitmektedir. Bu toplu tutarın bir şekilde emeklilerin önüne çıkmasından sonra, "Bir emekli bu kadar parayı nasıl öder?" telaşı ortaya çıkmaktadır. Bağımsız çalışan emeklilerin çoğu bu yükümlülüğü ve yasal prosedürü bilmedikleri ve daha doğrusu bilgilendirilmedikleri için SGDP yönünden cezalı duruma düşmüşler ve birçoğu biriken borçlarını ödeyemez hale gelmişlerdir. Bu güne kadar SGDP yatırmayan çalışan bir emeklinin borcu faizleri ile birlikte 10 bin liraya ulaşabilmektedir. SGDP primini ödemekte dahi zorlanan emeklilerimiz, bu cezai yükümlülüklerin altından nasıl kalkacaktır?

Sosyal güvenlik sistemimize getirilen ve her yıl % 1 oranında arttırılan ve 2011 yılı ile sonraki yıllar için % 15'e ulaşan "destek primi uygulaması", aldıkları emekli

maaşı ile zaten geçim sıkıntısı çeken ve bu nedenle çalışmak zorunda bırakılan emeklilerimizin gelirinde ciddi reel düşüşe ve beraberinde birçok cezai yükümlülüğe de neden olmaktadır. İşsizliği önlemek ve kaynak sağlamak amacıyla başlatılan sosyal güvenlik destek primi uygulaması, işsizliği önleme ve kaynak sağlama konusunda etkili olamamış, söz konusu destek primleri vergi ödeyen ve istihdam sağlayan esnaf ve sanatkar kesimi için de yeni bir vergi şekline dönüşmüştür. **Çoğunun en üretken olduğu, deneyiminin ve bilgi birikiminin en dorukta olduğu bir zamanda evde oturmayıp çalışan emekliler, kendisinin ve ailesinin geçimine katkıda bulunmanın yanı sıra ülkemizde istihdam yarattığına, stopaj ve prim ödediğine, kazancından vergi ve KDV ödediğine göre, SGDP kesintileriyle ve cezai yaptırımlarla çalışan emekliye köstek değil destek olunmalıdır.**

Bu bilgiler ışığında, Sosyal Güvenlik Kurumu ve sosyal güvenlik sistemimizin sağlıklı işlemesi açısından bu pirimin tamamen kaldırılamayacağı göz önünde bulundurulduğunda, çalışan emeklilerden alınan sosyal güvenlik destekleme priminin %15 kesinti oranının, %5 gibi makul değerlere hatta daha da aşağılara düşürülmesi, işsizliği önleyerek istihdamı arttırmak, üretken ve deneyimli işgücünü değerlendirmek, emeklinin reel gelirini arttırarak aile bütçesine ve ekonomiye katkı sağlamak adına, ülkemizin ekonomik bağımsızlığı ve refahı için büyük önem arz etmektedir.

**SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN**

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 30'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “% 15’i” ibaresi “% 5’i” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 5510 sayılı Kanunun geçici 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “yüzde 30” ibareleri “yüzde 10” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın (b) bendinin **son iki cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.**

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Habip KOCAMAN

Habip KOCAMAN
Kanunlar ve Kararlar
Müdürü

